

*Комисия по околна среда, обществено здраве и безопасност на храните
Комисия по земеделие и развитие на селските райони*

2020/2260(INI)

17.12.2020

ПРОЕКТ НА ДОКЛАД

относно стратегията „От фермата до трапезата“ за справедлива, здравословна и екологосъобразна продоволствена система (2020/2260(INI))

Комисия по околна среда, обществено здраве и безопасност на храните
Комисия по земеделие и развитие на селските райони

Докладчик: Аня Хазекамп, Херберт Дорфман

(Процедура на съвместни комисии – член 58 от Правилника за дейността)

Докладчик по становище (*):
Паоло Де Кастро, Комисия по международна търговия

(*) Асоциирана комисия – член 57 от Правилника за дейността

СЪДЪРЖАНИЕ

	Страница
ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА РЕЗОЛЮЦИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ.....	3
ИЗЛОЖЕНИЕ НА МОТИВИТЕ.....	14

ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА РЕЗОЛЮЦИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

относно стратегията „От фермата до трапезата“ за справедлива, здравословна и екологосъобразна продоволствена система (2020/2260(INI))

Европейският парламент,

- като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС), и по-специално член 192, параграф 1 от него,
- като взе предвид Програмата на ООН за устойчиво развитие за периода до 2030 г. и целите за устойчиво развитие (ЦУР),
- като взе предвид Парижкото споразумение, постигнато на 21-вата сесия на Конференцията на страните по Рамковата конвенция на ООН по изменение на климата (COP21),
- като взе предвид Конвенцията за биологичното разнообразие от 1992 г. и свързания с нея Протокол от Картахена по биологична безопасност от 2000 г., както и Протокола от Нагоя от 2010 г. за достъп до генетични ресурси и справедливо и равноправно разпределение на ползите, произтичащи от тяхната употреба,
- като взе предвид съобщението на Комисията от 20 май 2020 г., озаглавено „Стратегия „От фермата до трапезата“ за справедлива, здравословна и екологосъобразна продоволствена система“ (COM(2020)0381),
- като взе предвид съобщението на Комисията от 11 декември 2019 г., озаглавено „Европейският зелен пакт“ (COM(2019)0640),
- като взе предвид своята резолюция от 15 януари 2020 г. относно Европейския зелен пакт¹,
- като взе предвид съобщението на Комисията от 20 май 2020 г., озаглавено „Стратегия на ЕС за биологичното разнообразие за 2030 г. – Да осигурим полагащото се място на природата в нашия живот“ (COM(2020)0380),
- като взе предвид съобщението на Комисията от 17 септември 2020 г., озаглавено „Засилване на европейската амбиция в областта на климата за 2030 г.: Инвестиция в неутрално по отношение на климата бъдеще в полза на нашите граждани“ (COM(2020)0562),
- като взе предвид Директива 98/58/ЕО на Съвета от 20 юли 1998 г. относно защитата на животни, отглеждани за селскостопански цели²,

¹ Приети текстове, P9_TA(2020)0005.

² ОВ L 221, 8.8.1998 г., стр. 23.

- като взе предвид Директива 2009/128/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 октомври 2009 г. за създаване на рамка за действие на Общността за постигане на устойчива употреба на пестициди³,
- като взе предвид Регламент (ЕО) № 178/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 28 януари 2002 г. за установяване на общите принципи и изисквания на законодателството в областта на храните, за създаване на Европейски орган за безопасност на храните и за определяне на процедури относно безопасността на храните⁴ (общо законодателство в областта на храните),
- като взе предвид Регламент (ЕО) № 1935/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 27 октомври 2004 г. относно материалите и предметите, предназначени за контакт с храни, и за отмяна на Директиви 80/590/ЕИО и 89/109/ЕИО⁵,
- като взе предвид Регламент (ЕО) № 1107/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 21 октомври 2009 г. относно пускането на пазара на продукти за растителна защита и за отмяна на директиви 79/117/ЕИО и 91/414/ЕИО на Съвета⁶,
- като взе предвид Регламент (ЕС) № 1169/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2011 г. за предоставянето на информация за храните на потребителите, за изменение на регламенти (ЕО) № 1924/2006 и (ЕО) № 1925/2006 на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директива 87/250/ЕИО на Комисията, Директива 90/496/ЕИО на Съвета, Директива 1999/10/ЕО на Комисията, Директива 2000/13/ЕО на Европейския парламент и на Съвета, директиви 2002/67/ЕО и 2008/5/ЕО на Комисията и на Регламент (ЕО) № 608/2004 на Комисията⁷,
- като взе предвид предложението на Комисията за регламент на Европейския парламент и на Съвета от 1 юни 2018 г. за установяване на правила за подпомагане за стратегическите планове, които трябва да бъдат изготвени от държавите членки по линия на Общата селскостопанска политика (стратегическите планове по ОСП) и финансирани от Европейския фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ) и от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР), и за отмяна на Регламент (ЕС) № 1305/2013 на Европейския парламент и на Съвета и Регламент (ЕС) № 1307/2013 на Европейския парламент и на Съвета (СОМ(2018) 0392),
- като взе предвид своята резолюция от 23 октомври 2020 г. относно общата селскостопанска политика – подпомагане за стратегическите планове, които трябва да бъдат изготвени от държавите членки и финансирани от ЕФГЗ и от ЕЗФРСР⁸,

³ ОВ L 309, 24.11.2009 г., стр. 71.

⁴ ОВ L 31, 1.2.2002 г., стр. 1.

⁵ ОВ L 338, 13.11.2004 г., стр. 4.

⁶ ОВ L 309, 24.11.2009 г., стр. 1.

⁷ ОВ L 304, 22.11.2011 г., стр. 18.

⁸ Приети текстове, P9_TA(2020)0287.

- като взе предвид Регламент (ЕС) 2020/XXX за установяване на рамката за постигане на неутралност по отношение на климата и за изменение на Регламент (ЕС) 2018/1999 (Европейски законодателен акт за климата),
- като взе предвид своята резолюция от 8 юни 2016 г. относно нарушителите на функциите на ендокринната система: актуалното положение след решението на Общия съд на Европейския съюз от 16 декември 2015 г.⁹,
- като взе предвид своята резолюция от 6 октомври 2016 г. относно прилагането на Регламента относно материалите, предназначени за контакт с храни (ЕО) № 1935/2004¹⁰,
- като взе предвид своята резолюция от 4 април 2017 г. относно палмовото масло и обезлесяването на тропическите гори¹¹,
- като взе предвид своята резолюция от 17 април 2018 г. относно европейска стратегия за насърчаване на протеиновите култури – поощряване на производството на богати на протеин растения и бобови растения в рамките на европейския селскостопански сектор¹²,
- като взе предвид своята резолюция от 16 май 2017 г. относно инициатива за ефективно използване на ресурсите: намаляване на разхищението на храни, подобряване на безопасността на храните¹³,
- като взе предвид своята резолюция от 30 май 2018 г. относно бъдещето на прехраната и селското стопанство¹⁴,
- като взе предвид своята резолюция от 13 септември 2018 г. относно прилагането на Регламент (ЕО) № 1107/2009 относно продуктите за растителна защита¹⁵,
- като взе предвид своята резолюция от 16 януари 2019 г. относно процедурата на Съюза за разрешаване на пестициди¹⁶,
- като взе предвид своята резолюция от 12 февруари 2019 г. относно прилагането на Директива 2009/128/ЕО за постигане на устойчива употреба на пестициди¹⁷,
- като взе предвид своята резолюция от 18 април 2019 г. относно „Към всеобхватна рамка на Европейския съюз относно ендокринните нарушители“¹⁸,

⁹ ОВ С 86, 6.3.2018 г., стр. 105.

¹⁰ ОВ С 215, 19.6.2018 г., стр. 57.

¹¹ ОВ С 298, 23.8.2018 г., стр. 2.

¹² ОВ С 390, 18.11.2019 г., стр. 2.

¹³ ОВ С 307, 30.8.2018 г., стр. 25.

¹⁴ ОВ С 76, 9.3.2020 г., стр. 62.

¹⁵ ОВ С 433, 23.12.2019 г., стр. 183.

¹⁶ ОВ С 411, 27.11.2020 г., стр. 48.

¹⁷ Приети текстове, P8_TA(2019)0082.

¹⁸ Приети текстове, P8_TA(2019)0441.

- като взе предвид своята резолюция от 10 юли 2020 г. относно стратегията за химичните вещества с цел устойчивост¹⁹,
- като взе предвид своята резолюция от 16 септември 2020 г. относно ролята на ЕС за опазване и възстановяване на горите в света²⁰,
- като взе предвид своята резолюция от 22 октомври 2020 г., съдържаща препоръки към Комисията относно законодателната рамка на ЕС за спиране и обръщане на причинения от ЕС процес на глобално обезлесяване²¹,
- като взе предвид доклада от 2019 г. за глобална оценка относно биологичното разнообразие и екосистемните услуги, изготвен от Междуправителствената научно-политическа платформа за биологично разнообразие и екосистемни услуги (IPBES), публикуван на 6 май 2019 г.,
- като взе предвид специалния доклад на Междуправителствения комитет по изменение на климата (IPCC) относно изменението на климата и земите, публикуван на 8 август 2019 г.,
- като взе предвид Специален доклад № 15/2020 на Европейската сметна палата от 9 юли 2020 г., озаглавен „Опазване на дивите насекоми опрашители в ЕС – инициативите на Европейската комисия не са постигнали резултати“, Специален доклад № 13/2020 на Европейската сметна палата от 5 юни 2020 г., озаглавен „Биологичното разнообразие в земеделските земи продължава да намалява въпреки приноса на ОСП“, Специален доклад № 5/2020 на Европейската сметна палата от 5 февруари 2020 г., озаглавен „Устойчиво използване на продукти за растителна защита – налице е ограничен напредък при измерването и намаляването на рисковете“, Специален доклад № 2/2019 на Европейската сметна палата от 15 януари 2019 г., озаглавен „Химически опасности в храната ни – политиката на ЕС за безопасност на храните осигурява защита, но е изправена пред предизвикателства“, Специален доклад № 31/2018 на Европейската сметна палата от 14 ноември 2018 г., озаглавен „Хуманно отношение към животните в ЕС – преодоляване на разминаването между амбициозните цели и практическото изпълнение“, и Специален доклад № 34/2016 на Европейската сметна палата от 17 януари 2017 г., озаглавен „Борбата срещу разхищаването на храни е възможност за ЕС да подобри ресурсната ефективност на веригата на снабдяване с храни“,
- като взе предвид доклада на Международната експертна група за устойчиви продоволствени системи (IPES Food) от февруари 2019 г., озаглавен „Към обща продоволствена политика за ЕС“,
- като взе предвид работен документ на службите на Комисията, озаглавен „Analysis of links between the CAP Reform and Green Deal“ (Анализ на връзките между ОСП и Европейския зелен пакт) (SWD(2020)0093),

¹⁹ Приети текстове, P9_TA(2020)0201.

²⁰ Приети текстове, P9_TA(2020)0212.

²¹ Приети текстове, P9_TA(2020)0285.

- като взе предвид заключенията на Съвета от 19 октомври 2020 г. относно стратегията „От фермата до трапезата“,
 - като взе предвид член 54 от своя Правилник за дейността,
 - като взе предвид становищата на комисията по развитие, комисията по международна търговия, комисията по вътрешен пазар и защита на потребителите и комисията по рибно стопанство,
 - като взе предвид доклада на комисията по околна среда, обществено здраве и безопасност на храните и комисията по земеделие и развитие на селските райони (A9-0000/2020),
- А. като има предвид, че в съобщението на Комисията относно стратегията „От фермата до трапезата“ се определя цялостен подход към европейската продоволствена система, като селското стопанство стои в центъра му като доставчик на храни, влакна и горива, като същевременно се признава взаимосвързаността на всички участници по цялата верига на доставки;
- Б. като има предвид, че с продоволствената система на Европа следва да се предоставя продоволствена и хранителна сигурност по начин, с който да се допринася за общественото благосъстояние и да се поддържа и възстановява здравето на екосистемите; като има предвид, че понастоящем продоволствената система е отговорна за редица въздействия върху здравето на хората и животните и върху околната среда, климата и биологичното разнообразие; като има предвид, че начинът, по който произвеждаме и консумираме храните, трябва да се промени, за да се осигури съгласуваност с ЦУР, Парижкото споразумение, Конвенцията за биологичното разнообразие и политиките на ЕС, по-специално в областта на устойчивостта, околната среда, климата, общественото здраве, хуманното отношение към животните, храните и икономическата устойчивост за земеделските стопани;
- В. като има предвид, че европейският модел на многофункционален селскостопански сектор, двигател на който са семейните земеделски стопанства, продължава да осигурява производство на качествени храни, местни вериги на доставки, добри селскостопански практики, високи екологични стандарти и жизнеспособни селски райони в целия ЕС;
- Г. като има предвид, че е важно потребителите да са информирани и да имат възможност да поемат отговорност за последиците от избора си на храни по цялата продоволствена система – от производството до преработката и разпространението; като има предвид, че това изисква здравословна и стабилна продоволствена среда, с която се гарантира, че здравословният и устойчив избор също така е лесният и достъпен избор, както и се засилват и насърчават модели на потребление, с които се подпомага здравето на хората, като същевременно се осигурява устойчивото използване на природни и човешки ресурси и хуманното отношение към животните;
- Д. като има предвид, че европейската продоволствена система изигра решаваща роля по време на пандемията от COVID-19, като доказа своята гъвкавост спрямо

земеделските стопани, преработвателите и търговците на дребно, които работят заедно при трудни условия, включително условия на изолация, за да се гарантира, че европейските потребители продължават да имат достъп до безопасни, достъпни и висококачествени продукти безпрепятствено;

1. приветства стратегията „От фермата до трапезата“ като важна стъпка при осигуряването на устойчива, справедлива и гъвкава продоволствена система, която има основно значение за постигането на целите, определени в Европейския зелен пакт, и ЦУР; подчертава неразривните връзки между здравето на хората, здравето на обществата и здравето на планетата; насърчава Комисията да превърне стратегията в конкретно законодателно и незаконодателно действие възможно най-скоро;

Необходимост от действия

2. приветства представянето на предложение с извършена оценка на въздействието за законодателна рамка за устойчиви продоволствени системи; приканва Комисията да използва това предложение за определяне на цялостна обща политика относно храните, насочена към намаляване на отпечатъка на продоволствената система на ЕС върху околната среда и климата, за да се превърне Европа в първия неутрален по отношение на климата континент до 2050 г. и да се повиши нейната устойчивост, за да се обезпечи продоволствената сигурност в условията на изменение на климата и загуба на биологично разнообразие, като се поеме водеща роля в световния преход към устойчивост от фермата до трапезата въз основа на принципа на многофункционален селскостопански сектор, като същевременно се гарантира съгласуваност между политиките чрез отчитане на действащото законодателство, за да се даде възможност на всички участници в европейската продоволствена система да разработят дългосрочни планове въз основа на реалистични и прозрачни цели; предлага съответните базови линии и постигнат напредък във всяка държава членка да бъдат взети предвид, като същевременно се насърчава обменът на „ноу-хау“ и най-добри практики между държавите членки; подчертава необходимостта да се включи цялата верига за производство и продажба на храни и напитки, включително преработката, предлагането на пазара, разпространението и търговията на дребно;

Изграждане на продоволствена верига, която работи в интерес на потребителите, производителите, климата и околната среда

3. приветства решението за преразглеждане на Директивата относно устойчивата употреба на пестициди и целите за намаляване на пестицидите, торовете и антибиотиците; подчертава значението на преследването на тези цели чрез цялостни и кръгови подходи, като например агроекологичните практики; настоява всяка държава членка да установи надеждни количествени цели за намаляване, придружени от добре определени мерки за подкрепа, осигуряващи отчетност на всички равнища, за да се подпомогне постигането на тези цели; отново призовава за превръщането на горепосочените цели и задачи в законодателни актове и призовава Комисията да разясни как ще процедира с приноса на отделните

държави членки към отнасящите се за целия Съюз цели и да изясни базовите линии за тези цели;

4. подчертава значението на признаването на значителното въздействие на селското стопанство, и особено на животновъдството върху емисиите на парникови газове и земеползването; подчертава необходимостта от подобряване на естествените поглътителни на въглерод и намаляване на емисиите на въглероден диоксид, метан и диазотен оксид в селското стопанство, и по-специално в секторите на фуражите и животновъдството; призовава за регулаторни мерки и цели, които да осигурят постепенно намаляване на всички емисии на парникови газове в тези сектори;
5. отбелязва, че масовото и основано на постоянни пасища или органично животновъдство е характеристика на европейската продоволствена система и определящ елемент на много традиционни селски общности, както и че то има множество положителни ефекти за околната среда и ефекти срещу изменението на климата и допринася за кръговата икономика;
6. приветства идеята за възнаграждаване на улавянето на въглерод в почвите; подчертава обаче, че интензивните и промишлените модели на селско стопанство и земеделие с отрицателни въздействия върху биологичното разнообразие не следва да получават финансиране във връзка с климата или да бъдат стимулирани; призовава предложенията да бъдат в съответствие с определените в Зеления пакт екологични цели и принципа „за ненанасяне на вреди“;
7. подчертава значението на сигурността и разнообразието на семената, по-специално за насърчаването на отглеждани в ЕС растителни протеини с цел доставяне на храни и фуражи от местни източници с висока хранителна стойност, като същевременно на земеделските стопани се предоставя достъп до качествени семена за растителни сортове, приспособени към натиска от изменението на климата, включително традиционни сортове и сортове, приспособени към местните условия, като същевременно се осигурява достъп до иновативна селекция на растения, за да се допринесе за наличието на здрави семена и да се защитят растенията от неблагоприятни вредители и вредни болести; повишава осведомеността за потенциалните отрицателни ефекти от концентрацията и монополизацията в сектора на семената;
8. призовава националните стратегически планове по линия на ОСП да осигуряват подходяща финансова подкрепа и стимули за насърчаване на нови екологични „зелени“ бизнес модели за селското стопанство и непромишленото производство на храни, по-специално чрез насърчаване на късите вериги на доставки и качествено производство на храни;
9. припомня, че европейската продоволствена система осигурява достатъчно и разнообразно предлагане на безопасна, питателна, достъпна и устойчива храна на хората по всяко време, и подчертава, че увеличаването на икономическата, екологичната и социалната устойчивост на производителите на храни в крайна сметка ще увеличи тяхната устойчивост; насърчава Комисията да разглежда веригата за доставки на храни и работещите в нея като стратегически актив за безопасността и благосъстоянието на всички европейци;

10. подчертава, че стабилните и надеждни правни рамки за сектора на рибарството и аквакултурите следва да осигуряват основата за по-добри мерки за защита с последващо увеличаване на популациите на риби и повече яснота относно използването на пространството и лицензите в сектора на аквакултурите, като се даде възможност за по-голяма предвидимост на инвестициите; подчертава, че добрите механизми за проследяване и високите стандарти за устойчивост за всички продукти, продавани на пазарите на ЕС, са от съществено значение за осигуряването на прозрачност за потребителите, сектора и различните администрации и за постигането на целите на Зеления пакт и ЦУР;
11. изразява дълбока загриженост относно появата на зоонозни болести, които се предават от животни на хора (антропозоозни), като Ку-треската, птичия грип и новия щам на грип А (H1N1), която се изостря от антропогенното изменение на климата, унищожаването на биологичното разнообразие, влошаването на състоянието на околната среда и настоящите ни системи за производство на храни;
12. призовава първичните производители да бъдат подпомагани при осъществяването на прехода към по-голяма устойчивост чрез насърчаване на сътрудничеството и колективните действия, както и чрез правила за конкуренцията и подобряване на възможностите за сътрудничество в рамките на общите организации на пазара на селскостопански продукти и продукти от риболов и аквакултури и по този начин да бъде засилена позицията на земеделските производители и рибарите във веригата на доставки, за да им се даде възможност да придобият справедлив дял от добавената стойност на устойчивото производство;
13. настоятелно призовава Комисията да предприеме последващи действия във връзка с Директива (ЕС) 2019/633 относно нелоялните търговски практики²² и кодекса на ЕС за поведение относно отговорните бизнес и маркетингови практики, като изготви рамка за мониторинг на хранителния сектор и сектора на търговията на дребно и осигури правни действия, ако напредъкът при включването на икономическата, екологичната и социалната устойчивост в корпоративните стратегии е недостатъчен, и по този начин насърчи и възнагради усилията на устойчивите земеделски производители, като същевременно увеличи наличността и ценовата достъпност на вариантите на здравословни устойчиви храни и намали общия отпечатък на продоволствената система върху околната среда; подчертава значението на спирането и справянето с консолидацията и концентрацията в сектора на хранителните стоки, за да се осигурят справедливи цени за земеделските производители;
14. настоятелно призовава за преглед на програмата на ЕС за насърчаване на селскостопански и хранителни продукти, включително схемата на ЕС за училищата, с цел засилване на нейния принос за устойчивото производство и потребление, по-специално чрез акцентирание върху образователни послания за значението на здравословното хранене и насърчаване на по-голямото потребление на плодове и зеленчуци с цел намаляване на нивата на затлъстяване;

²² ОВ L 111, 25.4.2019 г, стр. 59.

15. припомня необходимостта от насърчаване на ефективни системи за знания и иновации в селското стопанство (AKIS), позволяващи на всички участници във веригата на доставки на храни да станат устойчиви чрез ускоряване на иновациите и на трансфера на знания; припомня освен това необходимостта от мрежа за данни за устойчивостта на земеделските стопанства, за да се определят референтни показатели за ефективността на земеделските стопанства и да се документира възприемането на устойчиви земеделски практики, като същевременно се даде възможност за точно и съобразено с конкретните условия прилагане на нови производствени подходи на равнището на отделните земеделски стопанства, като на земеделските стопани се предостави достъп до бързи ширококолентови връзки;
16. призовава за мерки за намаляване на тежестта, която високо преработените храни с високо съдържание на сол, захар и мазнини носят за общественото здраве; изразява съжаление, че въвеждането на хранителни профили се забавя значително, и подчертава, че трябва да се разработи надежден набор от хранителни профили, за да се ограничи или забрани използването на неверни хранителни твърдения за храни с високо съдържание на мазнини, захари и/или сол; призовава за задължителна система на ЕС за етикетиране на хранителните стойности в предната част на продукта, основана на независима научна дейност;
17. приветства ангажимента на Комисията да преразгледа законодателството на ЕС относно материалите, предназначени за контакт с храни (МПКХ); отново призовава за преразглеждане на законодателството относно МПКХ в съответствие с Регламента относно регистрацията, оценката, разрешаването и ограничаването на химикали (REACH), както и разпоредбите за класифициране, етикетиране и опаковане и за незабавно включване на специални разпоредби за заместители на нарушителите на функциите на ендокринната система;
18. приветства факта, че в стратегията правилно се признават ролята и влиянието на хранителната среда при формирането на моделите на потребление и необходимостта потребителите да се улеснят при избора на здравословни и устойчиви хранителни режими; отново посочва, че е важно да се насърчават устойчивите хранителни режими, като се повиши осведомеността на потребителите относно въздействията на моделите на потребление и се предостави информация относно хранителните режими, които са по-ползени за здравето на хората и имат по-слаб отпечатък върху околната среда; подчертава, че цените на храните трябва да изпращат правилното послание на потребителите; поради това приветства целта на стратегията здравословният и устойчив избор да стане най-достъпният;
19. отново потвърждава убеждението си, че мерки на политиката, които зависят единствено от избора на потребителя, неоправдано прехвърлят отговорността за закупуването на устойчиви продукти на потребителите; отбелязва, че сертифицирането и етикетирането от трети лица сами по себе си не са ефективни за осигуряване на устойчиво производство и потребление;
20. подчертава признаването в стратегията, че хранителните режими на европейците не са в съответствие с препоръките за здравословно хранене и че е необходима

промяна в моделите на потребление на цялото население в посока към по-здравословни и растителни храни и по-малко червено и преработено месо, захари, сол и мазнини, които също ще са от полза за околната среда; подчертава, че изготвянето на насоки за целия ЕС относно устойчивите и здравословните хранителни режими би донесло на потребителите яснота за това какво представлява здравословен и устойчив хранителен режим и би дало на държавите членки информация от полза за собствените им усилия за включване на елементите за устойчивост в националните препоръки относно хранителните режими; призовава Комисията да разработи такива насоки и конкретни действия за ефективно насърчаване на здравословните хранителни режими, основани на растителни храни;

21. счита, че по-нататъшното развитие на производството на растителни протеини и алтернативни източници на протеини в ЕС е начин за ефективно справяне с много от предизвикателствата, свързани с околната среда и климата, пред които е изправено селското стопанство на ЕС, както и за предотвратяване на обезлесяването в държавите извън ЕС;
22. призовава за преразглеждане на законодателството в областта на обществените поръчки, включително на минималните задължителни критерии в училищата и други публични институции, за да се насърчи биологичното и местното производство на храни и да се насърчат по-здравословните хранителни режими чрез създаване на хранителна среда, която позволява на потребителите да правят здравословен избор;
23. отново призовава държавите членки да предприемат необходимите мерки за постигане на цел за намаляване на хранителните отпадъци на Съюза с 30% до 2025 г. и с 50% до 2030 г. спрямо базовата линия за 2014 г.; подчертава, че за постигането на това са необходими обвързващи цели;
24. приветства предложеното преразглеждане на правилата на ЕС относно маркирането на датата; подчертава, че всяка промяна на правилата за маркиране на датата следва да бъде научно обоснована и следва да подобри използването на маркирането на датата от участниците в хранителната верига и разбирането ѝ от потребителите, и по-специално обозначаването на срока „Най-добър до ...“ на етикета, като същевременно не се подкопава безопасността или качеството на храните;

Осигуряване на възможността за преход

25. подчертава значението на финансирането от ЕС за научни изследвания и иновации като ключов двигател за ускоряване на прехода към по-устойчива, здравословна и приобщаваща европейска продоволствена система, като същевременно се улесняват инвестициите, необходими за насърчаване на агроекологичните практики както в социалните, така и в технологичните иновации, и решаващата роля на консултантските услуги в областта на селското стопанство за осигуряването на трансфера на знания към селскостопанската общност, като се основават на съществуващите специализирани системи за обучение на земеделските стопани в държавите членки;

Насърчаване на глобалния преход

26. припомня глобалната отговорност на европейските продоволствени системи и тяхната ключова роля при определянето на глобални стандарти за безопасност на храните, опазване на околната среда и хуманно отношение към животните; призовава Комисията и държавите членки да гарантират, че всички хранителни и фуражни продукти, внасяни в ЕС, напълно отговарят на съответните регламенти и стандарти на ЕС, и да предоставят помощ за развитие за подпомагане на първичните производители от развиващите се държави при спазването на тези стандарти; приветства намерението на Комисията да вземе под внимание въздействието върху околната среда на поисканите допустимия отклонения по отношение на вноса;

o

o o

27. възлага на своя председател да предаде настоящата резолюция на Съвета, на Комисията, както и на правителствата и парламентите на държавите членки.

ИЗЛОЖЕНИЕ НА МОТИВИТЕ

На 20 май 2020 г. Комисията публикува стратегията „От фермата до трапезата“ за справедлива, здравословна и екологосъобразна продоволствена система“, заедно със стратегията на ЕС за биологичното разнообразие за 2030 г., като част от изготвения от нея „Зелен пакт“. Това включваше няколко дългоочаквани оценки и доклади относно законодателството за пестицидите и храненето и пътна карта за проверка на годността и преразглеждане на съществуващото законодателство в областта на хуманното отношение към животните, включително в областта на транспорта и клането на животни, за да се осигури по-високо равнище на хуманно отношение към животните. Комисията по околна среда, обществено здраве и безопасност на храните (ENVI) и Комисията по земеделие и развитие на селските райони (AGRI) решиха да изготвят доклад по собствена инициатива относно стратегията „От фермата до трапезата“.

Докладчикът на ENVI приветства стратегията „От фермата до трапезата“ като много необходима първа стъпка към осигуряването на здравословна храна за всички и гарантиране, че начинът, по който храната се произвежда и консумира в ЕС, ще зачита ограничените възможности на планетата Земя, която поддържа нашето съществуване, и подчертава, че все още има да се свърши много работа, за да се постигне това. Начинът, по който парите надделяват над живота и основните ценности, е най-очевиден в селскостопанския и хранителния сектор, където икономите от мащаба заплашват да направят живота на Земята непоносим или дори невъзможен в близко бъдеще.

През последните десетилетия бяха публикувани много доклади по отношение на вредните въздействия на нашата продоволствена система върху околната среда и общественото здраве и бяха предложени много практически решения и решения на политиката¹. Докладчикът на комисията по околна среда, обществено здраве и безопасност на храните (ENVI) приветства тези така необходими анализи и предложения относно политиката, и по-специално черпи вдъхновение от доклада на IPES Food – „*Към обща продоволствена политика за ЕС*“².

Промисленото животновъдство и химическите интензивни монокултури водят до големи емисии на парникови газове, влошаване на състоянието на почвите, замърсяване на въздуха, замърсяване на водите, загуба на биологично разнообразие,

¹ Като например: Доклад на Комисията на EAT-Lancet от 2019 г. „*Food in The Anthropocene: the EAT-Lancet Commission on Healthy Diets From Sustainable Food Systems*“ (Храна в антропоцена: Комисията на EAT-Lancet относно здравословния режим на хранене от устойчиви продоволствени системи); Специален доклад на Междуправителствения комитет по изменение на климата (IPCC) от 2019 г. относно изменението на климата, опустиняването, влошаването на състоянието на земите, устойчивото управление на земите, продоволствената сигурност и потоците парникови газове в сухоземните екосистеми; доклад на Европейската агенция за околна среда (ЕАОС) от 2017 г. – „*Food in a green light – A systems approach to sustainable food*“ (Храната в зелена светлина – Системен подход за устойчиви храни), специални доклади на Европейската сметна палата относно ОСП и политиките в областта на биологичното разнообразие на ЕС; Доклад на Нидерландския научен съвет за правителствена политика (wtr) от 2014 г. – *Towards a Food Policy* (Към продоволствена политика), както и много други доклади;

² Международна експертна група за устойчиви продоволствени системи (IPES Food) (2019 г.) – „*Towards a Common Food Policy for the EU*“ (Към обща продоволствена политика за ЕС), http://www.ipes-food.org/_img/upload/files/CFP_FullReport.pdf

както и застрашават хуманното отношение към животните, като по този начин застрашават критичните екосистеми, от които зависи целият живот на Земята. В световен мащаб хранителните и селскостопанските системи допринасят за до 30% от емисиите на парникови газове. Селското стопанство генерира около 90% от емисиите на амоняк в ЕС, което има значителни отрицателни последици върху естествената околна среда и е основен фактор за замърсяването на въздуха, което убива 400 000 европейци всяка година. Употребата на пестициди и торове продължава сериозно да застрашава биологичното разнообразие (включително опрашителите от решаващо значение) и здравето на хората, и трябва да бъде драстично намалена.

ЕС възлага на външни подизпълнители все повече дейности във връзка с отпечатъка на своите продоволствени системи върху околната среда. Повече от 30% от земите, с които трябва да се посреща търсенето на храни в ЕС, се намират извън Европа. ЕС внася милиони тонове фуражи на основата на соя всяка година, включително от държави от Южна Америка, където има твърдения за наличието на обезлесяване (на което се дължат 20% от световните емисии на въглероден диоксид (CO₂)), изселвания, натравяния с пестициди и нарушения на правата на човека в зоните с интензивно отглеждане за износ. Вносът на ЕС е оценен, че възлиза на почти една четвърт от световната търговия със соя, говеждо месо, кожа и палмово масло в резултат на незаконно изсичане на гори в тропиците.

По-малко от половината от потреблението на риба и морски храни в ЕС се посреща от вътрешното производство, което означава, че Европа също така оказва огромно въздействие върху световните морски ресурси. Това се изостря от факта, че около 20% от храните, които се произвеждат в ЕС, се загубват или пропиляват, което струва 143 милиарда евро годишно от гледна точка на пропилените ресурси и въздействието върху околната среда.

Продоволствените системи също така водят до въздействия върху здравето чрез променящите се хранителни режими. Нездравословните хранителни режими с високо съдържание на сол, захар, мазнини и животински протеини са водещ рисков фактор за заболяванията и смъртността в Европа. На тях се дължи почти половината от тежестта на сърдечно-съдови заболявания, което е водещата причина за смъртните случаи в ЕС. Хроничните заболявания, които често са свързани с хранителните режими, възлизат на 80% от разходите за здравеопазване в ЕС. Над половината от европейското население е с наднормено тегло, повече от 20% са със затлъстяване и тези цифри нарастват. Антимикробната резистентност и излагането на нарушители на функциите на ендокринната система чрез храните и опаковките на храните в допълнение на замърсяването от селското стопанство на водните ресурси също така имат големи външни ефекти върху здравето.

С настоящите отговори – от публичните политики и от частния сектор – не се отговоря адекватно на тези сериозни и взаимосвързани предизвикателства в нашите продоволствени системи. С преобладаващите решения не е постигната съгласуваност на множеството аспекти на устойчивостта (икономически, социални и екологични) и те са често противопоставени един на друг. С тях се разчита на и се укрепва високо специализиран, индустриализиран, капитализиран, стандартизиран и ориентиран към износа модел на селското стопанство и производството на храни – модел, който системно предизвиква отрицателни въздействия и външни ефекти. Възлага се надежда

във връзка с ръководената от технологиите, ръководената от пазарните условия и ръководената от промишлеността промяна, която се основава на способността на големите дружества с обширни вериги на доставки да достигнат до голям брой хора. При все това, настоящите стимули за опазване на ресурсите, насърчаване на биологичното разнообразие, улавяне на въглерод и опазване на общественото здраве очевидно са недостатъчни за пренасочване на пътищата за иновации. Разчитането на саморегулиране в много части на продоволствената верига се оказва до голяма степен неефективно.

Докладчикът на ENVI счита, че е крайно време за цялостен подход за справяне с проблемите в настоящата ни продоволствена система по интегриран начин. Необходима е основна промяна на посоката, за да поемат продоволствените системи по-устойчив курс на развитие. Различните политики, които се отнасят до продоволствените системи, включително до селското стопанство и търговията, трябва спешно да бъдат реформирани, за да се разгледат изменението на климата, бързата загуба на биологично разнообразие, ограничаването на затлъстяването и превръщането на земеделието в жизнеспособно за следващото поколение. Естеството на предизвикателството налага всеобхватни, публични, ръководени от политиката отговори.

Преминаването към интегрирани политики в областта на храните може да отстрани демократичния дефицит в продоволствените системи и да възстанови баланса на правомощията. Като се пренасочва акцентът от селското стопанство към храните, по-широк кръг от заинтересовани страни може по смислен начин да участват при разработването и оценяването на политиките. Здравословната продоволствена среда, „от фермата до трапезата“, следва да стане основна цел за предприемането на действия както на равнището на ЕС, така и на национално равнище, за да се разгледат колективно производството, разпространението, търговията на дребно и потреблението, както и да се изградят всеобхватни пакети за намеса. Потребителите ще играят решаваща роля в този така необходим преход и трябва да им се предостави възможност да правят здравословни и устойчиви избори, наред с другото, като им се предоставя всеобхватна, независима и научно обоснована информация.

Храната е основна потребност за нашето съществуване и е право на човека. Поради това производството на нашата храна заслужава цялото ни внимание. Здравословното, устойчиво селско стопанство е възможно, ако зачитаме природата, възстановим кръговрата на хранителните вещества, намалим употребата на химически продукти и плащаме на земеделските стопани справедлива цена за техните продукти. Гражданите също така трябва напълно да разбират откъде идва храната, по какъв начин се произвежда и дали цената, която те плащат за нея, действително покрива всички разходи, свързани с производството и околната среда. Трябва да осигурим достъп до земите, чистите води и здравите почви, както и да преминем към регенеративен вид селско стопанство, което е устойчиво на изменението на климата, агроекологично и социално справедливо. Следва да поставим търговията в услуга на устойчивото развитие, което изисква преосмисляне на начина, по който понастоящем внасяме и изнасяме храни по целия свят. Също така трябва критично да помислим върху големите корпоративни интереси, които застрашават хранителната сигурност. Изграждането на по-справедливи, по-къси и по-чисти вериги на доставки и насърчаването на достатъчни,

здравословни и устойчиви хранителни режими за всички, включително включването на правилните стимули в цените на храните, са от съществено значение.

Според докладчика на ENVI принципът на предпазните мерки и принципът за „ненанасяне на вреди“, отстраняването на проблемите при източника, разширяването на обхвата на отговорността на производителя и действителното аналитично счетоводното отчитане следва да бъдат водещи принципи при прехода към здравословна и устойчива продоволствена система. С обявената от Комисията законодателна рамка, трябва да се определи програмата за основна промяна в цялата продоволствена система. Всички секторни законодателни актове и политики следва да допринасят за тази цел, както и да предоставят правилните стимули за всички участници в продоволствената верига, за да направят те устойчивите избори, които са необходими, за да се гарантира, че начинът, по който произвеждаме и консумираме, е приведен в съответствие с ограничените възможности на планетата, здравните насоки и моралния кодекс, съгласно който искаме да живеем. Нашите ножове и вилници са най-важните оръжия, с които разполагаме в борбата срещу изменението на климата, бедността, глада, болестите, страданието на животните и загубата на биологично разнообразие. Крайно време е да започнем да ги използваме ефективно.

От гледна точка на докладчика на AGRI с публикуването на съобщението на Комисията „Стратегия „От фермата до трапезата“ се установява връзката между Европейския зелен пакт и европейската продоволствена система.

От една страна, това обединява европейския сектор на селското стопанство и храните и неговата обширна правна рамка, неговия значителен бюджет и преди всичко големия принос за ежедневно благосъстояние на гражданите на Европа, а от друга страна – изменението на климата, най-належащото предизвикателство, пред което е изправено човечеството, във всички държави и човешки дейности.

По отношение на политиката най-интегрираната политика на ЕС (общата селскостопанска политика) и най-всеобхватното законодателство (общото законодателство в областта на храните) са призвани да допринесат за най-амбициозния проект на настоящия мандат на Европейската комисия и Европейския парламент и най-належащата цел на ЕС: постигането на неутралност по отношение на климата в Европа до 2050 г.

Европейската продоволствена система е от първостепенно значение за европейската икономика: повече от 47 милиона души в над 15 милиона стопанства генерират почти 900 милиарда евро оборот годишно. Всички участници в производството на храни (селскостопанските производители и хранително-вкусовата промишленост) представляват заедно 7,5% от заетостта и 3,7% от общата добавена стойност на ЕС. По-подробно, това означава около 12 милиона селски стопанства, които произвеждат селскостопански продукти за преработка от около 300 000 предприятия в хранително-вкусовата промишленост. Тези преработватели на храни продават своите продукти чрез 2,8 милиона предимно малки и средни предприятия (МСП) в рамките на сектора на разпространение на храни и ресторантьорство, които предприятия доставят храна на 500 милиона потребители в ЕС.

Всички тези средни цифри обаче прикриват голямо многообразие, както по отношение на моделите на производствената структура, така и на моделите на потребление: въпреки че средното земеделско стопанство в ЕС разполага с 16 ha земеделска земя, 66% от стопанствата имат по-малко от 5 ha и само 7% имат повече от 50 ha земеделска земя. Разходите на домакинствата за храна и напитки средно за ЕС са 14%, докато в Румъния те са 30%, а в Австрия – 9% от располагаемия доход.

Всички тези различия обаче са обединени в една единствена европейска продоволствена система, изградена на два принципа:

многофункционално селско стопанство, движено от семейни земеделски стопанства, предоставящо разнообразие от стоки и услуги, осигуряващо качествено производство на храни, добри селскостопански практики, високи екологични стандарти и оживени селски райони в целия Европейски съюз;

принцип на предпазните мерки, който обхваща както селскостопанските суровини, така и изходящите продукти, което позволява на вземащите решения да приемат подходящи мерки с оглед на научните доказателства относно опасността за околната среда или човешкото здраве.

И двата принципа бяха развити с течение на времето, като претърпяха политически реформи и значителни кризи и същевременно отразиха демографските промени и променящите се модели на потребление.

Предизвикателството, произтичащо от изменението на климата, не е единственото, пред което е изправена европейската продоволствена система: намаляването на качеството на почвата и органичните вещества и загубата на насекоми, птици и бозайници в районите с интензивно земеделие; небалансираните хранителни режими, тъй като високо енергийните, преработени (захарни) храни са по-лесно достъпни от здравословните плодове и зеленчуци; нарастващият икономически натиск поради високите цени на земята и капиталоемките технологии, както и пазарната концентрация в секторите нагоре и надолу по веригата.

Ключов въпрос за успешните действия, за да се даде възможност на европейската продоволствена система да допринесе за постигането на неутралност по отношение на климата, е съгласуваността на законите и политиките, като се избягват противоречия, като същевременно се осигурява стабилност на правилата и процедурите и по този начин дългосрочно планиране и инвестиции, като решенията се основават на задълбочена предварителна оценка на всички законодателни предложения с активното участие на заинтересованите страни.

Друг елемент от голямо значение е да се следва подход, основан на ноу-хау и факти в цялата продоволствена система – от специализираното обучение на стопанските субекти в областта на храните до консултантските услуги в областта на селското стопанство, което позволява да бъдат използвани в реалния живот резултатите от фундаменталните и приложните научни изследвания в качеството им както на социални, така и на технологични иновации.

Ключов двигател на прехода на продоволствената система е отговорността и изборът на потребителите, където предлагането на устойчиви селскостопански продукти и непромишленото производство на храни отговаря на търсенето на потребителите в хранителна среда, което позволява на потребителя да направи информиран избор на здравословни, качествени и местни продукти.

Въпреки че европейската хранителна система продължи да осигурява безопасни, ценово достъпни и висококачествени продукти по време на пандемията от COVID-19, тази криза разкрива необходимостта от по-голяма устойчивост, като се намали зависимостите по отношение на достъпа до пазарите за (износ) и суровини (от трети държави), както и сезонния труд и потока на стоки в рамките на единния пазар.

Предоставянето на подкрепа на първичните производители и непромишлените производители на храни в прехода е от решаващо значение чрез специално разработени програми за подкрепа в националните стратегически планове по линия на ОСП, но също така и чрез целеви мерки в по-широката правна рамка, включително правилата за конкуренция и борбата срещу нелоялните търговски практики, както и даването на възможност за гъвкавост относно правилата за продоволствената верига.

И накрая, бъдещата ОСП за периода 2022 – 2027 г. има решаваща роля, особено в разработването и управлението на целите и мерките (екосхемите), определени в националните стратегически планове, като дава възможност на всички участници в европейската продоволствена система да приемат нови екологосъобразни бизнес модели, като включват критериите за екологична и социална устойчивост и същевременно осигуряват икономическа жизнеспособност и свобода на избора.

Докладчикът на AGRI категорично счита, че съсредоточаването върху тези основни елементи в цялостния подход на стратегията „От фермата до трапезата“ ще позволи на европейската продоволствена система да постигне европейската цел за неутралност по отношение на климата до 2050 г.